

Kadınlarda Şiddete Maruz Kalmanın Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi

Impact of Violence Exposure on Resilience, Emotional Regulation, and Life Satisfaction in Women

✉ Nuray Kolbaşı¹, ✉ Hande Çelikay Söyler¹, ✉ Derya Gök²

¹Yakın Doğu Üniversitesi, KKTC
²Ege Üniversitesi, İzmir

ÖZ

Bu çalışmada, şiddet gören ve görmeyen kadınların psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, Türkiye'de yaşayan 18-60 yaş arası en az okur-yazarlık seviyesinde olan 411 kadından oluşmaktadır. Çalışmaya katılan tüm kadınların sosyodemografik verileri toplanmıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumu puanlarını karşılaştırmak için Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği'nden (YDÖ) yararlanılmıştır. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanların şiddet görmeyenlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Şiddet gören kadınların kendini suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre yüksek, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutu puanları ise düşük bulunmuştur. Şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları ise, şiddet görmeyen kadınlara göre anlamlı düzeyde düşüktür. Şiddet gören kadınların sosyodemografik özelliklerinin, gördükleri şiddete ait özelliklerin, şiddete karşı risk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerin tanımlanması önemlidir.

Anahtar sözcükler: Kadına yönelik şiddet, psikolojik dayanıklılık, duygu düzenleme, yaşam doyumu

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationship between psychological resilience, cognitive emotion regulation, and life satisfaction variables of women who have and have not been exposed to violence. The sample of the study consists of 411 women between the ages of 18-60 living in Turkey, with at least a literacy level. Sociodemographic data of all participants were collected. The Resilience Scale for Adults (RSA), Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ), and Satisfaction with Life Scale (SWLS) were used to compare the psychological resilience, cognitive emotion regulation, and life satisfaction scores of women who were exposed to violence and those who were not. The scores of the women who were exposed to violence from the Resilience Scale for Adults and the sub-dimension of family adjustment in the scale were lower than those who were not exposed to violence. Moreover, women exposed to violence demonstrated higher scores in cognitive emotion regulation sub-dimensions, such as self-blame, rumination, catastrophizing, and blaming others, while scoring lower in positive reappraisal. The Satisfaction with Life Scale scores of the women exposed to violence are significantly lower than the women who are not exposed to violence. It is important to define the sociodemographic characteristics of women who have been subjected to violence, the characteristics of the violence they have experienced, the risk factors, and the protective factors against violence.

Keywords: Violence against women, psychological resilience, emotional regulation, life satisfaction

Giriş

Şiddet, insanlığın başlangıcından günümüze kadar her zaman toplumun bir parçası olan ve dünyanın her yerinde çeşitli şekillerde varlığını sürdüren bir olgudur. Her yıl, bir milyondan fazla insan, şiddete maruz kalarak hayatını kaybetmektedir (Krug 2002). Fransız filozof Yves Michaud (1991), şiddeti "birey ya da gruplar tarafından kişi ya da grupların törel-ahlaki, bedensel bütünlüğüne veya mallarına, simgesel, sembolik, kültürel değerlerine zarar verecek davranışlar" olarak tanımlamaktadır. Şiddet, cinsiyet fark etmeksizin her bireyi etkileme potansiyeline sahip olmakla birlikte, sonuçlarından en fazla zarar görenler kadınlardır (Taşdemir Afşar 2015). Kadına yönelik

şiddet, dünya çapında büyük bir halk sağlığı problemidir ve insan haklarının ihlal edilmesi olarak kabul edilir (Krantz ve Garcia-Moreno 2005, Ellsberg ve ark.. 2008, Vachher ve Sharma 2010, Kumar ve ark.. 2013). Birleşmiş Milletler'e göre (UN 1993), kadına yönelik şiddet "toplumsal ya da özel alanda meydana gelen, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem, bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" dahil toplumsal cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemini kapsamaktadır. Bu şiddete yönelik eylemler, kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığının etkilenmesinde önemli bir risk faktörüdür (Krantz ve Garcia-Moreno 2005, Babu ve Kar 2009). Yapılan çalışmalarda, kadınların büyük bir kısmı hayatlarının bir noktasında yakın partnerleri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete uğradıklarını bildirmişlerdir (Garcia-Moreno ve ark. 2005) ve yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların daha fazla duygusal sıkıntı semptomları yaşadıkları, intihara meyilli düşüncelere sahip oldukları, şiddet görmeyen ve arkadaşları kadınlara göre 3-8 kat daha fazla intihar girişiminde buldukları bulunmuştur (Fanslow ve Robinson 2004).

Psikolojik dayanıklılık, sürekli olarak zorluklara ve potansiyel olarak travmatik olaylara maruz kalan insanların zaman içinde psikolojik adaptasyonlar geliştirdiği psikososyal bir süreçtir (Graber ve ark. 2015. Bozyel (2019), evli kadınların psikolojik dayanıklılık düzeylerini şiddet yaşayıp yaşamadıklarına göre inceledi. Bulgular, psikolojik dayanıklılık ölçeğinin özveri ve kontrol alt boyutlarının puan ortalamalarının, şiddet yaşamayan kadınlara şiddet yaşayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koydu. Başka bir çalışma ya kadın sığınaklarında yaşayan ya da eşleriyle yaşayan şiddete maruz kalan kadınların psikolojik dayanıklılık seviyelerini inceledi. Kadın sığınaklarında yaşayan katılımcıların dayanıklılık toplam puan ortalamalarının, eşleriyle yaşayan katılımcıların puan ortalamalarından istatistiksel olarak önemli derecede yüksek olduğu bulundu (Gökmen 2009). Yapılan diğer çalışmalarda; fiziksel, duygusal, cinsel veya aile içi şiddete uğramış kadınların psikolojik dayanıklılıklarının şiddet görmeyen kadınlara göre daha yetersiz olduğu bulunmuştur (Arabacı ve ark. 2018, Tsirigotis ve Luczak 2018); çünkü şiddet, kadınların zorlukları ve krizleri önceden önlemler alarak, etkili bir şekilde yönetmesini engeller ve dolayısıyla dayanıklılık geliştirme sürecini olumsuz bir şekilde etkiler (Masson ve ark. 2019). Ayrıca; duyguları görmezden gelme, şiddetin etkisini küçümseme ve şiddet uygulayan kişiyi haklı çıkarmaya çalışma gibi faktörler de bu süreçte zarar vermektedir (Crawford ve ark. 2009). Bununla birlikte; toplum, devlet, aile, maneviyat, mizah anlayışı ve sosyal destek gibi faktörlerin ise dayanıklılığı geliştirmede kolaylaştırıcı bir rolü olduğu bulunmuştur (Davis 2002, Gopal ve Nunlall 2017). Ataş'ın (2015) şiddete maruz kalan kadınların başa çıkma yöntemleri üzerine yaptığı bir çalışmada, yüksek psikolojik dayanıklılığa sahip kadınların daha fazla kurumsal destek talep ettiği bulunmuştur. Bu nedenle, dayanıklılık, şiddete maruz kalan kadınların zihinsel sağlık sorunlarını azaltmada ve geliştirmede hayati öneme sahiptir (Sánchez ve Lopez-Zafra, 2019).

Bilişsel duygu düzenleme; belirli duygular, duygu durumları veya stres gibi duygusal olarak yüklü durumlarla karşılaşan insanların bu duyguları yönetmesine yardımcı olan bir süreçtir ve insanların belirli bir duygusal durumdan ne kadar kolay ayrılabilceğini belirler (Koole 2009). Duygu düzenlemede yaşanan zorluklar; kişilerin ruh sağlığını, mutluluk seviyesini ve yaşam doyumunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir (Saxena 2009). Yapılan bir çalışmada; halihazırda romantik bir ilişki içinde bulunan ve duygu düzenleme becerileri düşük düzeyde olan kadınların ilişkilerinde ılımlı derecede şiddete maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kayha ve Taskale 2019). Walsh ve arkadaşları (2011); çocuk veya yetişkin cinsel istismarına maruz kalan 168 kadını yaptığı çalışmada ise, geçmişte hem çocuk hem yetişkin istismarına uğrayan kadınların duygu düzenleme alt boyutlarından duyguları kabul etmeme, dürtüleri kontrol etmekte zorluk, duygusal netlik ve farkındalık eksikliği puanlarının hiç şiddete uğramamış ya da sadece çocuk veya yetişkin cinsel istismarına uğramış kadınlara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu bulmuştur. Bununla birlikte, Orozco-Vargas ve arkadaşları ise (2021), yakın partner şiddetine uğramış kadınların duygu düzenleme ölçeğinde düşünceye odaklanma puanlarının anlamlı bir şekilde yüksek, aile içi şiddete uğramış kadınların ise planlamaya tekrar odaklanma puanlarının anlamlı bir şekilde düşük olduğunu bulmuştur. Şiddete maruz kalan kadınlar, doğru duygu düzenleme stratejilerine ulaşmakta, negatif duygularını kabullenmede ve düzenlemede zorluklar çekmektedir (Walsh ve ark. 2011).

Yaşam doyumunu, kişinin kendi yaşamı hakkında bilişsel değerlendirmeler yaparak belirli yargılara ulaşmasıdır (Diener 2009). Bu yargılar; kişinin hayatının belirli alanlarındaki memnuniyeti, bireysel farklılıklar ve kültürel normlar gibi çeşitli faktörler tarafından şekillendirilir (Pavot ve Diener 2008). Kadına yönelik şiddet yaşam doyumunu üzerinde etkili olan önemli bir diğer faktördür. Yapılan çalışmalarda; fiziksel, cinsel, aile içi şiddete ve yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların yaşam doyumlarının azaldığı, ruhsal sağlıklarının zarar gördüğü ve daha az duygusal desteğe sahip oldukları bulunmuştur (Choudhary ve ark. 2008, Gokdemir ve Tahsin 2014, Hui ve Constantino 2021, Jayasinghe ve ark. 2021). Ayrıca, şiddete maruz kalan kadınlar, hayatlarının iş, ev, aşk ve aile gibi kısımlarında şiddet görmeyen kadınlara göre daha düşük yaşam doyumunu bildirmişlerdir (Oosthuizen ve Wissing 2005). Coker ve arkadaşları (2000), ergenlerle yaptığı çalışmada, ağır flört şiddetine ve zorla cinsel

istismara uğrayan kadınların zayıf fiziksel ve ruhsal sağlığa, düşük yaşam doyumuna ve intihar girişimi gibi olumsuz davranışlara sahip olduğunu bulmuştur.

Özetlenmiş literatüre dayanarak, şiddet deneyimi yaşamış kadınlarda dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumunu değişkenlerinin bir arada incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca, şiddete maruz kalan kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide aracı rolünü inceleyen bir çalışma da bulunmamaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, şiddete maruz kalan/kalmamış kadınların psikolojik dayanıklılık, bilişsel duygu düzenleme ve yaşam doyumunu değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu doğrultuda, şiddet deneyiminin sosyodemografik faktörlere göre önemli ölçüde farklılık göstereceği hipotezini ileri sürmekteyiz. Başka bir hipotez ise şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık, duygu düzenleme ve yaşam doyumunu değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunduğudur. Ek olarak, bir yapısal denklem modelini test etmeyi ve Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'ndeki kabul etmeye ve yıkıma yol açan alt boyut puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide aracı rolünü değerlendirmeyi amaçlamaktayız.

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de yaşayan 18-60 yaş arası en az okur yazarlık seviyesinde olan kadın bireyler oluşturmaktadır. Çalışmada, olasılıklı olmayan amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Evreni temsil eden minimum örneklem büyüklüğünü belirlemek için, güven düzeyi %95 olarak hesaplanmış ve %5 hata payının standart normal dağılımdaki karşılığı 1,96 olarak bulunmuştur. Bu durumda, araştırmada yer alacak katılımcı sayısının en az 384 olması gerekmektedir. Toplam 414 kişiyle iletişime geçilmiş ve bunlardan 3'ü katılmayı reddetmiştir. Araştırmada, evren içerisinde yer alan ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan 411 kadından oluşan örneklem ile çalışılmıştır. Yalnızca 18-60 yaş arasında kendini kadın olarak tanımlayan bireyler katılmaya davet edildiği için dışlama kriterleri uygulanmamıştır. Katılımcılar çalışmaya sözlü olarak ya da ileti yoluyla katılmışlardır. Katılım mesajı, anketin başında sunulan ve çalışmayı açıklayan bilgilendirme mektubu içermektedir. Başka hiçbir tanıtım şekli kullanılmamış ve katılımcılar çalışmaya katıldıkları için herhangi bir ücret almamıştır.

Örneklem, şiddete maruz kalan kadınlar ve şiddete maruz kalmayan kadınlar olarak ikiye ayrılmıştır. Yaş gruplarının her bir grup içindeki dağılımı şöyledir: Araştırmaya katılan ve şiddet gören kadınların %35,68'inin 30 yaş ve altı, %30,29'unun 31-40 yaş ve %34,02'sinin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda; şiddet görmeyen kadınların %26,47'sinin 30 yaş ve altı, %34,12'sinin 31-40 yaş ve %39,41'inin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

İşlem

Araştırmaya başlamadan önce Yakındoğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurularak 02.11.2020 tarihinde YDÜ/SB/2020/814 proje numarası ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmada kullanılan veriler, sosyodemografik veri formunun ve kullanılan üç ölçeğin Google Formlar üzerinden 7-27 Kasım 2020 tarihleri arasında online olarak uygulanmasıyla elde edilmiştir. Araştırmada gönüllü olarak yer almayı kabul eden kişilerin onayları, Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu aracılığı ile alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada yer alan katılımcılara Sosyodemografik Veri Formu, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) uygulanmıştır. Bu formlar Google Formlar kullanılarak geliştirilmiş ve online olarak uygulanmıştır. Veri toplama öncesinde anket bağlantısının işlevselliği, soruların eksik olmaması ve bölümler arasında geçişte herhangi bir sorun olup olmadığı kontrol edilmiştir. Anketin bütün sorularının doldurulması zorunlu tutuldu ve katılımcılara hiçbir soruyu cevapsız bırakma izni verilmedi. Ek olarak, katılımcılar önceki bölümlere geri dönme seçeneğine sahip değildi. Anketler toplamda 5 ekran içermekte ve ortalama olarak 10-15 dakika içinde tamamlanabilmektedir. Toplamda 83 soru bulunmaktadır: 9'u Sosyodemografik Veri Formu'nda, 33'ü Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nde, 36'sı Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'nde ve 5'i Yaşam Doyumu Ölçeği'nde yer almaktadır. Anketlere katılım gönüllülük esasına dayanmaktaydı ve katılımcılara anketi sadece bir kez doldurmaları gerektiği bilgisi verildi.

Tablo 1. Katılımcıların puanlarının normal dağılım tablosu						
	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Değer	sd	p	Değer	sd	P
Yaşam Doyumu Ölçeği	0,08	411	0,00	0,97	411	0,00
Kendini Suçlama	0,10	411	0,00	0,98	411	0,00
Kabul Etme	0,08	411	0,00	0,99	411	0,00
Düşünceye Odaklanma	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Pozitif Tekrar Odaklanma	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Plana Tekrar Odaklanma	0,12	411	0,00	0,94	411	0,00
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	0,09	411	0,00	0,96	411	0,00
Bakış Açısına Yerleştirmek	0,09	411	0,00	0,98	411	0,00
Yıkım	0,10	411	0,00	0,95	411	0,00
Diğerlerini Suçlama	0,11	411	0,00	0,98	411	0,00
Yapısal Stil	0,09	411	0,00	0,97	411	0,00
Gelecek Algısı	0,09	411	0,00	0,96	411	0,00
Aile uyumu	0,08	411	0,00	0,98	411	0,00
Kendilik algısı	0,07	411	0,00	0,97	411	0,00
Sosyal yeterlilik	0,06	411	0,00	0,98	411	0,00
Sosyal kaynaklar	0,09	411	0,00	0,97	411	0,00
Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	0,06	411	0,00	0,98	411	0,00

Sosyodemografik Veri Formu

Sosyodemografik veri formu, araştırmacı tarafından, katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile ilgili bilgi almak için hazırlanmıştır. Bu form aracılığıyla, katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu vb. özellikleri ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır.

Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ)

YPDÖ Friborg ve arkadaşları tarafından (2003) geliştirilen, sonrasında yeniden Friborg ve arkadaşları tarafından (2005) düzenlenen ve ruh sağlığının yeniden kazanılması ve sürdürülebilmesi için gereken koruyucu faktörlerin varlığını değerlendiren bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Basım ve Çetin tarafından (2011) yapılmış ve Cronbach Alfa katsayısının öğrenci örnekleme için 0,66 ile 0,81 arasında, çalışan örnekleme için 0,68 ile 0,79 arasında değiştiği bulunmuştur. Toplam 33 maddeden oluşan ölçeğin "kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlilik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar" olmak üzere 6 tane alt boyutu vardır. Ölçekteki her madde, önyargılı değerlendirmeleri engellemek için olumlu ve olumsuz özellikli cevapların yer değiştiği 5 ayrı kutucuktan oluşmaktadır. Katılımcının ölçeğin tüm sorularından aldığı toplam puan, psikolojik dayanıklılık puanını oluşturmaktadır ve alınan toplam puanın artması psikolojik dayanıklılığın arttığını göstermektedir.

Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ)

BDDÖ Garnefski ve arkadaşları (2002) tarafından geliştirilen ve kişinin hayatında karşılaştığı olumsuz olaylar ve durumlar karşısında kullandığı duygu düzenleme becerilerini değerlendirmeye yarayan bir ölçektir. Ölçeğin orijinalinin Cronbach Alfa değerlerinin 0,67 ile 0,81 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Onat ve Otrar (2010) tarafından yapılmış, Cronbach Alfa değeri $\alpha = 0,784$; test - tekrar test güvenilirlik katsayısı ise " $r=1,00$ " olarak saptanmıştır. 36 maddeden oluşan beş dereceli Likert tipi (1= bana hiç uygun değil, 2= bana birazcık uygun, 3= bana kısmen uygun, 4= bana çok uygun, 5= bana tamamıyla uygun) bir ölçektir. Ölçeğin "kendini suçlama, kabul etme, düşünceye odaklanma, pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, bakış açısına yerleştirme, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama" olmak üzere toplam 9 alt boyutu vardır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alfa değerleri; kendini suçlama için 0.560, kabul etme için 0.562, düşünceye odaklanma için 0.626, pozitif tekrar odaklanma için 0.429, plana tekrar odaklanma için 0.686, pozitif yeniden gözden geçirme için 0.662, bakış açısına yerleştirme için 0.514, felaketleştirme için 0.715 ve diğerlerini suçlama için 0.719 bulunmuştur. Her alt boyut ile ilgili 4 soru vardır ve katılımcılar her alt boyuttan 4 ile 20 arası puan alabilir. Herhangi bir alt boyuttan alınan puanın artması, o alt boyuttaki duygu düzenleme stratejisinin daha sık kullanıldığını göstermektedir.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

YDÖ Diener ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen ve kişilerin yaşam doyumları ile ilgili değerlendirmelerini belirlemeye yarayan bir ölçektir. Tek boyutlu bir yapı altında toplam 5 maddeden oluşan yedi dereceli Likert tipi (1= kesinlikle katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= kısmen katılmıyorum, 4= kararsızım, 5= kısmen katılıyorum, 6=katılıyorum, 7= kesinlikle katılıyorum) bir ölçektir. Ölçekteki maddelerin iç

tutarlılığını veren Cronbach Alfa değeri 0,87 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Yetim (1993) tarafından yapılmış ve Cronbach Alfa değeri 0,86 bulunmuştur. Bunun yanında, Dağlı ve Baysal (2016) ölçeğin maddelerine verilen cevapları 7 dereceden 5 dereceli hale getirerek ölçeği Türkçeye uyarlamıştır. Bu çalışmada ise, ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,88, test- tekrar test güvenirligi ise 0,97 olarak bulunmuştur³⁹.

Tablo 2. Şiddet gören ve görmeyen kadınların sosyodemografik özellikleri (N=411)

	Şiddet Gören		ŞiddetGörmeyen		Total		X ²	p	Fark
	n	%	n	%	n	%			
Yaş grubu									
30 yaş ve altı	86	35.68	45	26.47	131	31.87	3.911	0.141	
31-40 yaş	73	30.29	58	34.12	131	31.87			
41 yaş ve üzeri	82	34.02	67	39.41	149	36.25			
Medeni durum									
Hiç evlenmemiş	91	37.76	42	24.71	133	32.36	16.586	0.000*	1-3
Evli	110	45.64	112	65.88	222	54.01			2-3
Boşanmış	40	16.60	16	9.41	56	13.63			
Eğitim durumu									
Lise ve altı	47	19.50	32	18.82	79	19.22			
Lisans ve üzeri	194	80.50	138	81.18	332	80.78	0.30	0.863	
Birlikte yaşanan kişiler									
Eş ve çocukları ile	96	39.83	104	61.18	200	48.66	30.322	0.000*	1-4
Ebeveynler ile	84	34.85	51	30.00	135	32.85			2-4
Tek başına	28	11.62	7	4.12	35	8.52			3-4
Yalnız çocukları ile	23	9.54	1	0.59	24	5.84			
Diğer	10	4.15	7	4.12	17	4.14			5-4
Çocuk sahibi olma durumu	3								
Olan	129	53.53	116	68.24	245	59.61	8.957	0.003*	
Olmayan	112	46.47	54	31.76	166	40.39			1-2
Çalışma durumu									
Çalışan	138	57.26	102	60.00	240	58.39	0.308	0.579	
Çalışmayan	103	42.74	68	40.00	171	41.61			
Sosyal güvence durumu									
Var	202	83.82	147	86.47	349	84.91	0.548	0.459	
Yok	39	16.18	23	13.53	62	15.09			
Aylık gelir									
2000 TL altında	62	25.73	23	13.53	85	20.68	23.335	0.000*	
2001-3000 TL	35	14.52	24	14.12	59	14.36			1-2
3001-4000 TL	35	14.52	56	32.94	91	22.14			1-3
4001-5000 TL	20	8.30	12	7.06	32	7.79			1-4
5001-6000 TL	27	11.20	18	10.59	45	10.95			1-5
6001 TL ve üzeri	62	25.73	37	21.76	99	24.09			1-6

İstatistiksel Analiz

Araştırmada toplanan veriler, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (Statistical Package for Social Sciences, SPSS) 24.0 ve Yapısal Eşitlik Modellemesi Analizi (Analysis of Moment Structures, AMOS) 21.0 programları kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların sosyodemografik verileri analiz edilirken gruplar arası karşılaştırmalar yapmak için Pearson kıkare tersi kullanılmıştır. Şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları şiddetle ilgili bazı özelliklerin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılarak kontrol edilmiş, puanların normal dağılıma uymadığı saptanmıştır (Tablo 1). Dolayısıyla, iki grup arasında karşılaştırma yapılırken Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler, Spearman testi kullanılarak analiz edilmiştir. Her iki gruptaki kadınlar için ayrı ayrı Duygu Düzenleme Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumunu incelemek için regresyon analiziyle kullanılmıştır. Ayrıca; Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde bulunan pozitif tekrar

odaklanma ve yıkım alt boyutları puanları ile yaşam doyumu puanları arasındaki ilişkide, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünü belirlemek için yapısal eşitlik modellenmesi uygulanmıştır. Elde edilen bulguların analizlerinde istatistiksel olarak anlamlılık derecesi (p değeri) 0,05 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Çalışmaya 411 kadın katılımcı dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan ve şiddete maruz kalan kadınların %35,68'inin 30 yaş ve altı, %30,29'unun 31-40 yaş ve %34,02'sinin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu, %37,76'sının hiç evlenmediği, %45,64'ünün evli ve %16,60'ının boşanmış olduğu, %19,50'sinin lise ve altı düzeyde, %80,50'sinin lisans ve lisansüstü seviyesinden eğitim aldığı belirlenmiştir. Diğer yandan, çalışmaya katılan ve şiddete maruz kalmayan kadınların %26,47'sinin 30 yaş ve altı, %34,12'sinin 31-40 yaş ve %39,41'inin 41 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu, %24,71'inin hiç evlenmediği, %65,88'inin evli ve %9,41'inin boşanmış olduğu, %18,82'sinin lise ve altı düzeyde, %81,18'inin lisans ve lisansüstü seviyesinde eğitim aldığı saptanmıştır. Çocuk sahibi olma, çalışma durumu, sosyal güvence ve aylık gelir ile ilgili ek bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Şiddet gören ve görmeyen kadınların yaş, eğitim, çalışma durumu ve sosyal güvence durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (p>0,05). Şiddet gören kadınların boşanma, yalnız çocuklarıyla yaşama ve 2000 TL altında aylık gelire sahip olma oranı, şiddet görmeyen kadınlara göre yüksek bulunmuştur (p<0,05). Ayrıca, şiddet gören kadınların çocuk sahibi olma oranı, şiddet görmeyenlere göre düşüktür (Tablo 2).

Tablo 3, şiddete maruz kalan kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin bazı özelliklerini sunmaktadır. Bu özellikler arasında fail hakkında bilgi, şiddetin sıklığı, şiddet türü, şiddetle ilgili yaşadıklarını anlatma, şiddet sonrası herhangi bir kişi/kuruluştan yardım talebi, şiddet sonrası fiziksel sağlık sorunu yaşama durumu, aile geçmişinde psikiyatrik bir hastalık öyküsü olup olmama durumu, kişisel psikiyatrik rahatsızlık, intihar düşünceleri/girişimleri olup olmama durumu, failde bilinen herhangi bir psikiyatrik bozukluk durumu gibi şiddet deneyimleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmaya katılan, şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları, Mann-Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarına bakıldığında (Tablo 4), şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin yapısal stil, gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı saptanmıştır (p>0,05). Ancak, şiddet gören ve görmeyen kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır (p<0,05). Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre daha düşüktür (Tablo 4).

Araştırmaya katılan, şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanları, Mann-Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarına bakıldığında, şiddet gören ve görmeyen kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme, pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma ve bakış açısına yerleştirmek alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur (p>0,05). Ancak, şiddet gören ve görmeyen kadınların kendini suçlama, düşünceye odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (p<0,05). Şiddet gören kadınların kendi suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre yüksek, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutu puanları ise düşük bulunmuştur (Tablo 5).

Araştırmaya katılan, şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları, Mann-Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Şiddet gören ve görmeyen kadınların Yaşam Doyumu Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Şiddet gören kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları, şiddet görmeyen kadınlara göre anlamlı düzeyde düşüktür (p<0,05) (Tablo 6).

Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelendiği çok değişkenli regresyon modeli Tablo 7'de verilmiştir. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme ($\beta=-0,29$; p<0,05) ve yıkım ($\beta=-0,64$; p<0,05) alt boyutlarından aldıkları puanların Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve negatif yönlü olarak yordadıkları belirlenmiştir (p<0,05) (Tablo 7).

Tablo 3. Şiddet gören kadınların gördükleri şiddete ilişkin bazı özellikleri (N=241)		
Özellik	n	%
Şiddet görülen kişi*		
Eş	153	63,49
Aile	75	31,12
Tanıdık	58	24,07
Yabancı	53	21,99
Şiddetin tekrarlanma sıklığı		
Haftada bir	9	3,73
Ayda birkaç kere	37	15,35
Altı ayda bir	17	7,05
Üç ayda bir	15	6,22
Daha seyrek	163	67,63
Şiddet türü*		
Duygusal	191	79,25
Fiziksel	87	36,10
Cinsel	38	15,77
Sözlü	165	68,46
Ekonomik	59	24,48
Şiddetle ilgili yaşadıklarını anlatma		
Anlatan	195	80,91
Anlatmayan	46	19,09
Şiddet olayından sonra herhangi bir kişi/kurumdan yardım talebi		
Olan	46	19,09
Olmayan	195	80,91
Yaşanan şiddet olayının ardından herhangi bir fiziksel sağlık sorunu yaşama		
Yaşayan	59	24,48
Yaşamayan	182	75,52
Ailede psikiyatrik bir hastalık öyküsü olma durumu		
Olan	46	19,09
Olmayan	195	80,91
Psikiyatrik bir hastalık		
Var	34	14,11
Yok	207	85,89
Hastalık (n=34)		
Anksiyete	8	24,24
Bipolar bozukluk	4	12,12
Depresyon	11	33,33
Panik atak bozukluğu	6	18,18
Diğer	4	12,12
İntihar düşünceniz/girişiminiz olma durumu		
Olan	71	29,46
Olmayan	170	70,54
Şiddet uygulayan kişide bilinen herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık		
Var	55	22,82
Yok	186	77,18

Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönlü olarak yordamaktadır ($\beta=0,17$; $p<0,05$). Ayrıca Model 2'de gösterilen çok değişkenli doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinde yer alan gelecek algısı ($\beta=0,75$; $p<0,05$) ve sosyal yeterlilik ($\beta=0,32$; $p<0,05$) puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. (Tablo 8).

Tablo 4. Şiddet gören ve görmeyen kadınların yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği puanlarının karşılaştırılması (N=411)

	ŞiddetGörme	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	P
Yapısal Stil	Gören	241	14,65	3,10	15	206,77	-0,157	0,875
	Görmeyen	170	14,69	2,81	14	204,91		
Gelecek Algısı	Gören	241	14,71	3,66	15	206,68	-0,139	0,890
	Görmeyen	170	14,82	3,20	15	205,04		
Aile uyumu	Gören	241	20,68	4,73	21	183,41	-4,600	0,000*
	Görmeyen	170	22,94	4,07	23	238,02		
Kendilik algısı	Gören	241	22,35	4,41	22	197,68	-1,695	0,090
	Görmeyen	170	23,09	4,41	23	217,80		
Sosyal yeterlilik	Gören	241	22,18	4,23	23	198,49	-1,531	0,126
	Görmeyen	170	22,92	4,32	23	216,65		
Sosyal kaynaklar	Gören	241	25,60	3,73	26	200,80	-1,061	0,289
	Görmeyen	170	25,98	3,45	26	213,37		
Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Gören	241	120,17	16,98	119	193,27	-2,587	0,010*
	Görmeyen	170	124,42	16,59	127	224,05		

*p<0,05

Tablo 5. Şiddet gören ve görmeyen kadınların bilişsel duygu düzenleme ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=411)

	Şiddet görme	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	p
Kendini Suçlama	Gören	241	11,29	3,10	11	219,30	-2,719	0,007*
	Görmeyen	170	10,45	3,07	10	187,15		
Kabul Etme	Gören	241	12,01	3,47	12	215,50	-1,940	0,052
	Görmeyen	170	11,35	2,87	11,5	192,53		
Düşünceye Odaklanma	Gören	241	14,66	3,16	15	225,19	-3,919	0,000*
	Görmeyen	170	13,39	3,09	13	178,79		
Pozitif Tekrar Odaklanma	Gören	241	12,85	2,72	13	198,72	-1,491	0,136
	Görmeyen	170	13,15	2,69	13	216,33		
Plana Tekrar Odaklanma	Gören	241	15,85	2,83	16	206,11	-0,022	0,982
	Görmeyen	170	15,80	3,09	16	205,85		
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	Gören	241	14,94	3,32	15	195,60	-2,126	0,034*
	Görmeyen	170	15,69	3,10	16	220,75		
Bakış Açısına Yerleştirmek	Gören	241	13,15	3,25	13	202,41	-0,733	0,463
	Görmeyen	170	13,34	3,29	13,5	211,09		
Yıkım	Gören	241	9,50	3,58	9	220,75	-3,011	0,003*
	Görmeyen	170	8,40	3,24	8	185,09		
Diğerlerini Suçlama	Gören	241	11,73	3,52	11	228,34	-4,562	0,000*
	Görmeyen	170	9,96	3,00	10	174,34		

*p<0,05

Tablo 6. Şiddet gören ve görmeyen kadınların yaşam doyum ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=411)

	Şiddet görme	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	p
Yaşam Doyumu Ölçeği	Gören	241	20,76	6,50	22	180,26	-5,238	0,000*
	Görmeyen	170	24,18	5,43	24	242,49		

*p<0,05

Tablo 7. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)

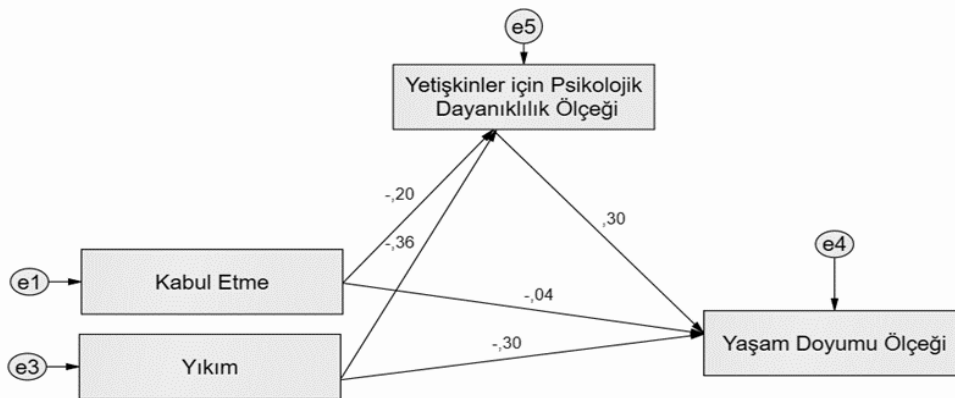
	Std. Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	P
	β	S.H.	Beta		
(Sabit)	20,27	3,17		6,395	0,000*
Kendini Suçlama	0,10	0,15	0,05	0,635	0,526
Kabul Etme	-0,29	0,14	-0,16	-2,084	0,038*
Düşünceye Odaklanma	-0,10	0,15	-0,05	-0,686	0,493
Pozitif Tekrar Odaklanma	0,00	0,16	0,00	-0,019	0,985
Plana Tekrar Odaklanma	0,32	0,20	0,14	1,644	0,102
Pozitif Yeniden Gözden Geçirme	0,26	0,17	0,13	1,532	0,127
Bakış Açısına Yerleştirmek	0,11	0,15	0,05	0,719	0,473
Yıkım	-0,64	0,13	-0,35	-5,009	0,000*
Diğerlerini Suçlama	0,01	0,12	0,01	0,102	0,919

*p<0,05, AdjR²=0,233**Tablo 8. Şiddet gören kadınların Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyum Ölçeği puanlarını yordama durumu (N=241)**

	Std. Olmayan Katsayılar	Standardize Katsayılar	t	p	Adj R ²		
						B	S.H.
Model 1	(Sabit)	0,46	2,70	0,169	0,866	0,19	
	Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	0,17	0,02	0,44	7,600		0,000*
Model 2	(Sabit)	3,72	2,75	1,353	0,177	0,27	
	Yapısal Stil	-0,27	0,14	-0,13	-1,930		0,055
	Gelecek Algısı	0,75	0,14	0,42	5,327		0,000*
	Aile uyumu	0,08	0,09	0,06	0,931		0,353
	Kendilik algısı	-0,03	0,12	-0,02	-0,236		0,814
	Sosyal yeterlilik	0,32	0,11	0,21	2,966		0,003*
Sosyal kaynaklar	0,07	0,13	0,04	0,550	0,583		

*p<0,05

Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme ve yıkım alt boyutları ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelenmesinde Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği Kabul Etme ve Yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü

İlk olarak, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan kabul etme alt boyutu puanlarının tek başına Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($\beta=-0,29$; $p<0,05$) ancak modele aracı değişken olan Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları dahil edildiğinde, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta=0,30$; $p<0,05$), kabul etme

alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı bulunmuştur ($\beta=-0,04$; $p>0,05$). Buna göre Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği kabul etme alt boyutu puanları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının tam aracı rolü olduğu tespit edilmiştir (Şekil 1).

Daha önce şiddete maruz kalan kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinde yer alan yıkım alt boyutundan aldıkları puanların tek başına Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($\beta=-0,64$; $p<0,05$) belirlenmiş olup, modele Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları dahil edildiğinde, yıkım alt boyutu puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun azaldığı ancak anlamlılığın kaybolmadığı görülmüştür ($\beta=-0,30$; $p<0,05$). Bu sonuçlara göre Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği yıkım alt boyutu puanları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu tespit edilmiştir (Şekil 1)

Şekil 1’de gösterilen şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği kabul etme ve yıkım alt boyutları puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolü, modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri ile incelenmiştir. Modele ait χ^2/sd değerinin 2,643 olduğu, İyilik Uyum İndeksi (GFI=0,991), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI=0,980), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI=0,984) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA=0,037) bulunmuş, modele ilişkin tüm uyum iyiliği indekslerinin mükemmel uyumu gösterdiği saptanmıştır (Tablo 9).

Tablo 9. Modele ilişkin uyum iyiliği indeksleri			
İndeks	Değer	Sınır Değer	Uyum
χ^2/sd	2,643	3-5	Mükemmel
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,991	0,90-0,95	Mükemmel
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,980	0,90-0,95	Mükemmel
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,984	0,90-0,95	Mükemmel
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,037	0,5-0,8	Mükemmel

* $p<0,05$

Tartışma

Bu çalışmanın bulgularına göre, yaş, eğitim düzeyi, istihdam durumu ve sosyal güvence durumu gibi değişkenler arasında, çalışmaya katılan kadınlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Ancak, şiddet deneyimi yaşayan kadınlar arasında eşlerinden ayrı yaşama, çocuklarıyla birlikte yaşama ve asgari ücretin altında gelire sahip olma olasılıklarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur (Çalışma 7-27 Kasım 2020 tarihleri arasında yürütülmüş ve o dönemdeki asgari ücret 2324.70 TL idi). Ek olarak, şiddet deneyimi yaşayan kadınların, şiddet deneyimi yaşamayan kadınlara kıyasla çocuk sahibi olma olasılıklarının anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, literatürdeki araştırmalarla uyumludur ve aynı zamanda şiddete maruz kalan kadınların genellikle düşük eğitim ve gelir düzeyine sahip olduğunu, şiddet uygulayan partnerlerinden ayrılma ve boşanma olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, önceki çalışmalarda, eşin düşük eğitim düzeyi, çoklu partner, erken evlilik, çocuk sahibi olmama, annenin şiddet geçmişi ve çocuklukta cinsel istismara maruz kalma gibi faktörler, kadına yönelik şiddeti artıran faktörler olarak belirlenmiştir (Balci ve Ayrancı 2005, Nerøien ve Schei 2008, Nguyen ve ark.. 2008, Leite vd. 2017, Sen ve Bolsoy 2017, Basar ve Demirci 2018).

Bu çalışmada, şiddet gören ve görmeyen kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazında, eğitim seviyesinin şiddet görme ile ilişkisinde örneklem kaynaklı olduğu düşünülen farklı bulgular mevcuttur. Bazı çalışmalar, eğitim seviyesinin düşük olmasının şiddete maruz kalmayı artırdığını göstermektedir. Örneğin; Şen ve Bolsoy (2017) tarafından, Türkiye’nin Manisa ilinde yaşayan 1760 kadın ile yapılan çalışmada, ilköğretim veya daha düşük eğitim seviyesine sahip kadınların daha çok şiddete maruz kaldığını ortaya konmuştur. Benzer sonuçlar, Norveç’te yapılan ve 20-55 yaş arası 2407 kadından veri alınan diğer bir çalışmada da karşımıza çıkmaktadır. Kadınların düşük eğitim seviyesine sahip olmasının, şiddet görme durumlarını anlamlı bir şekilde artırdığı bulunmuştur (Nerøien ve Schei 2008). Bunun yanında, şiddete maruz kalma oranı ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Örneğin; Türkiye’nin Konya ilinde yaşayan 15-77 yaş arası 405 kadınla bir çalışmada, kadınların eğitim seviyesinin şiddet görme durumunu anlamlı bir şekilde etkilemediği bulunmuştur (Çivi ve arkadaşları 2008). Türkiye’de elde edilen bulgularla tutarlı olarak, İngiltere’de yaklaşık 1048 kadınla yapılan bir çalışmada da, şiddet görme durumunun eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya konmuştur (Santos 2013). Alanyazında birbirleriyle çelişen bulgular olsa da, çoğu çalışma eğitim seviyesinin kadına yönelik şiddeti önlemede koruyucu bir faktör olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, eğitim almayı kız çocuklarının bir hakkı olarak görmeyen ailelerin halen bulunduğu toplumlarda ailelerin bilinçlendirilmesini sağlamak açısından önemlidir.

Şiddet gören kadınların gördükleri şiddete ilişkin özelliklerin analizi bazı önemli örüntüler ortaya koymuştur. Şiddete maruz kalan kadınlar sırasıyla en çok eşlerinden, sonra ailelerinden, sonrasında tanıdık birinden ve en düşük oranda yabancılardan şiddet gördüklerini rapor etmişlerdir. Şiddet görme sıklığını seyrek olarak ifade etmişlerdir. Kadınların maruz kaldığı şiddet türü ise sırasıyla duygusal, sözlü, fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet olarak bulunmuştur. Chen ve Ullman (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, şiddeti uygulayan kişilerin tanıdık olduğu durumda; kadınların %58,5'i eski veya şimdiki eşlerinden, %20,2'si erkek arkadaşlarından veya flörtlerinden, %14,7'si tanıdıklarından, %6,6'sı ise akrabalarından şiddet gördüklerini bildirmişlerdir. Bildirilen şiddet vakalarının %11,8'inde ise kadınlar yabancılardan şiddet görmüştür. Diğer bir çalışmada ise; şiddet görmüş 611 kadından %74,3'ü sözlü şiddete, %67,7'si duygusal şiddete, %44,8'i fiziksel şiddete, %18,5'i ekonomik şiddete, %13,4'ü ise cinsel şiddete maruz kalmıştır (Basar ve Demirci 2018). Sonuç olarak, kadınlar genelde eşlerinden ve ailelerinden olmak üzere, yoğun olarak sözlü ve duygusal şiddete maruz kalmaktadır. Sözlü ve duygusal şiddet, en az fiziksel şiddetin etkileri kadar ciddi olan ve uzun süren etkilere sahiptir (Basile ve arkadaşları 2021). Bu bulgular, fiziksel şiddetin yanı sıra sözlü ve duygusal olarak şiddete maruz kalmanın da kadınlar üzerinde yıkıcı etkisi olduğunun üzerinde durulması ve kadına yönelik şiddeti önlemek için yapılan politikaların yapılandırılması açısından önemli bir katkıya sahiptir.

Bu çalışmanın bulguları, kadınların şiddet deneyimlerinden sonra yardım talep etme davranışlarını ele alan bazı endişe verici kalıpları ortaya koymaktadır. Çalışmada şiddete maruz kalan kadınların çoğunluğu deneyimlerini başka birine anlattıklarını bildirmiş olsa da, önemli bir oran (24.48%) şiddet sonrası fiziksel sağlık sorunları yaşamalarına rağmen herhangi bir yardım talebinde bulunmamıştır. 2015 yılında Türkiye çapında 7.462 kadın ile yüz yüze görüşülerek yapılan bir çalışmada, fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların %44'ünün bu şiddeti bir başkasına anlatmadığı, dörtte birinin maruz kaldığı şiddet sonucunda yaralandığı, %89'unun ise yardım almak için herhangi bir kurum veya kuruluşa başvurmadığı bulunmuştur (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2015). Şiddete maruz kalan kadınların yardım talebinde bulunup bulunmamasını etkileyen bazı faktörler vardır ve bu faktörler çalışmanın yapıldığı örnekleme ve farklı kültürlerle bağlı olduğu düşünülen değişiklikler göstermektedir. Örneğin; Doğu ülkelerinden olan Ürdün ve Bangladeş'te yapılan çalışmalarda; özel hayatı ifşa etme, sosyal damganın negatif sonuçlarından kaçma, kadının şiddeti eşinin bir hakkı olarak görmesi ve eşine itaat etmeyle yükümlü olduğuna inanması gibi faktörlerin yardım arama davranışını etkilediği bulunmuştur (Naved ve ark. 2006, Al-Badayneh 2012). Diğer yandan, Amerika'da şiddete maruz kalmış 491 kadın ile yapılan bir çalışmada, yardım aramayı gerekli veya faydalı görmemek, para, sigorta veya zamanın olmaması, partneri korumak ve ilişkiyi sürdürmek, mahremiyet gibi faktörler kadınların yardım talebinde bulunmamasında etkili olmuştur (Fugate ve ark 2005). Türkiye'deki duruma bakıldığında ise; 2013 yılında 15-59 yaş arası 12,795 kadın ile yapılan çalışmada, daha az sıklıkta ve ılımlı bir şiddete uğrayan, eğitimsiz veya ilkökul terk olan, bireysel bir geliri olmayan, yardım sağlayan kurumlara ulaşmada zorluk yaşayan veya bu kurumlara inancı olmayan kadınların daha az yardım arama davranışı gösterdikleri bulunmuştur (Ergöçmen ve ark. 2013). Sonuç olarak; ilişkide kadının rolü ve hakları, partnerinin hakları, kadının şiddet olayını algılama biçimi, yardımın ulaşılabilirliği veya etkililiği gibi faktörler ülkeden ülkeye değişmekle birlikte kadının maruz kaldığı şiddeti kabullenmesine ve tolere etmesine sebep olmaktadır. Bu yüzden; kadınları sahip oldukları haklar ile ilgili bilgilendirmek, kadına şiddeti önlemek için kurulan kurumları her bölgeden kadın için ulaşılabilir yapmak ve bu kurumların daha çok faaliyette bulunarak kadınların güvenini kazanmasını sağlamak şiddet gören kadınların yardım talebinde bulunmasını artırma yolunda atılabilecek önemli adımlardan bazıları olabilir.

Sonuçlar, çalışmada yer alan ve şiddete maruz kadınların %14,11'inin kendisinde depresyon, anksiyete, panik atak bozukluğu ve bipolar bozukluk gibi psikiyatrik bir hastalık öyküsü olduğu ve %29,46'sında intihar düşüncesi ya da girişimi olduğunu göstermiştir. Kotan ve arkadaşları (2020) tarafından Türkiye'de yaşayan 277 kadınla yapılan çalışmada, yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların depresyon, anksiyete, dissosiyatif deneyim ve somatoform bozukluğu puanlarının yakın partner şiddetine maruz kalmayan kadınlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların ruh sağlıkları, kalmayan kadınlara göre daha olumsuz bir şekilde etkilenmektedir (Navarro-Mantas 2021). Amerika'da yapılan diğer bir çalışmada ise, aile içi şiddete maruz kalmış kadınların %28'i intihar girişiminde bulunmuş (%20'si bir kez, %8'i birden fazla), %20'sinin ise intihar düşüncesi olduğu tespit edilmiştir (Wolford-Clevenger ve Smith 2017). Kadınların şiddete maruz kalma oranı arttıkça intihar etme riskleri de artmaktadır. Bu yüzden, şiddet gören kadınların yardım talebinde bulunmak yerine intihar etme seçeneğine yönelmesini engellemek için merkezlerin kurulması, kadını ve çevresini bilinçlendiren eğitimlerin düzenlenmesi önemlidir (Kavak ve arkadaşları 2018).

Şiddet gören ve görmeyen kadınların psikolojik dayanıklılık puanları arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapısal stil, gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik, sosyal kaynaklar alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, aile uyumu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Alanyazında bu çalışmayla tutarlı olarak benzer sonuçlar elde edilen araştırmalar mevcuttur.

Polonya’ da yaşayan 30-65 yaş arası 52 kadınla yapılan bir çalışmada, aile içinde babadan veya yakın partnerden şiddet gören kadınların psikolojik dayanıklılık puanları aile içinde şiddete maruz kalmayan kadınların puanlarına göre anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur (Tsirigotis ve Luczak 2018). Güney Afrika’da yapılan diğer bir çalışmada ise, fiziksel ve cinsel olarak yakın partner şiddetine maruz kalmış kadınların dayanıklı olma ihtimalinin şiddete maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük olduğu ortaya konmuştur (Machisa ve ark. 2018). Şiddete maruz kalan grubun psikolojik dayanıklılık puanlarında daha dezavantajlı olduğu görülmüştür (Öz ve Bahadır Yılmaz 2009).

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, şiddet gören kadınların kendini suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve diğerlerini suçlama alt boyutundan aldıkları puanlar şiddet görmeyenlere göre anlamlı bir şekilde yüksek, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutu puanları ise anlamlı bir şekilde düşük bulunmuştur. Alanyazına bakıldığında, İran’da yaşayan 200 kadınla yapılan ve bu çalışmayla aynı duygu düzenleme ölçeğinin kullanıldığı diğer bir araştırmada tutarlı bulgular elde edilmiştir. Şiddete maruz kalan kadınların kendini suçlama, düşünceye odaklanma ve felaketleştirme puanlarının şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı bir şekilde yüksek; kabul etme, pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma ve pozitif tekrar gözden geçirme puanlarının ise anlamlı bir şekilde düşük olduğu bulunmuştur (Akbari ve ark. 2017). Şiddet gören kadınların duygu düzenlemede yaşadığı zorluklar, bu kadınların ruhsal sağlığını ve davranışlarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Weiss ve arkadaşları tarafından (2018) yapılan bir çalışmada, aile içi şiddete maruz kalan kadınlar ve yüksek seviyede duygu düzenleme zorluğu çeken kadınların düşük seviyede duygu düzenleme zorluğu çeken kadınlara göre daha çok travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon belirtileri gösterdiği; daha sık bir şekilde alkol ve uyuşturucu madde suistimali gibi riskli davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, duygu düzenleme değişkeninin şiddet sonrası yardım talebinde bulunan kadınların iyileşme süreci için yapılan programlarda üzerinde durulması gereken bir faktör olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar, şiddete maruz kalan kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları, şiddete maruz kalmayan kadınlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük olduğunu göstermiştir. Pakistan’da yaşayan ve evli olan 150 kadınla yapılan çalışmada, aile içi şiddete maruz kalan kadınların daha düşük seviyede yaşam doyumuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, bu kadınların daha çok stres, anksiyete ve depresyon semptomları gösterdiği bulunmuştur (Hussain ve ark. 2020). Amerika’da yapılan diğer bir araştırmaya göre ise, yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların şiddet olayından sonraki 5 yıllık dönemde şiddete maruz kalmayan kadınlara göre daha düşük yaşam doyumuna ve daha fazla depresif semptomlar bildirme ihtimalinin daha yüksek olduğunu bulmuştur (Zlotnick ve ark. 2006). Şiddet gören kadınlarda şiddetin yanı sıra şiddetin sebep olduğu stres, anksiyete ve depresyon belirtilerinin de yaşam doyumunu seviyesini düşürdüğü görülmektedir.

Şiddet gören kadınların Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği puanları üzerindeki etkisi incelenmiş, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği genelinden alınan puanların Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde ve pozitif olarak etkilediği bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda, psikolojik dayanıklılığın hayat kalitesi için koruyucu bir faktör olduğu ve yaşam doyumunu ile arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (Fredrickson ve ark. 2008, Abolghasemi ve Varaniyab 2010, Liu ve ark. 2012). Ayrıca, dayanıklılığın psikolojik olarak iyi oluş duygusunu pozitif bir şekilde etkilediği de bulunmuştur (Haddadi ve Besharat 2010).

Araştırma sonuçları incelenmiş, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutlarından alınan puanların Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde ve negatif olarak etkilediği tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada, duygusal zekâsı yüksek olan insanların karşılaştığı olayları daha az stresli olarak algıladığı ve böylece daha yüksek seviyede yaşam doyumuna sahip olduğu bulunmuştur (Ruiz-Aranda ve ark. 2014). Duygusal zekâ; kişinin kendi duygularını anlama, kullanma ve düzenleme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Segal ve ark. 2023). Alanyazında, bilişsel duygu düzenleme ile yaşam doyumunu arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteren diğer çalışmalar da mevcuttur (Palmer ve ark. 2002, Extremera ve ark. 2011, Jain 2015).

Mevcut veriler, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği kabul etme alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının tam aracı rolü oynadığını göstermektedir. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği yıkım alt boyutu ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişkide ise Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur. Alanyazına bakıldığında, şiddet gören kadınların Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmanın bulguları, şiddete maruz kalan kadınların psikolojik dayanıklılığının ve bilişsel duygu düzenleme yeteneğinin artmasının yaşam doyumunu olumlu bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, duygu düzenleme ölçeğinin kabul etme ve yıkım alt boyutlarının desteklenmesi de şiddet gören kadınların

dayanıklılığını ve yaşam doyumunu artırmaktadır. Bu bulgular, bu alanda çalışan araştırmacıların uygulayacakları müdahalenin aşamalarını belirlemede yardımcı bir rol oynayacaktır. Çünkü, tedavide doğru değişkenlere öncelik vermenin kadınların ruh sağlığını ve iyileşme sürecini daha olumlu bir şekilde etkileyeceği, intihar gibi kişiye zarar verecek davranışların daha hızlı önlenmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Alanda yapılan çalışmalar da göz önüne alındığında şiddet gören kadınların psikolojik yardım almaları oldukça önemlidir.

Örneklemin 18-60 yaş aralığında okur-yazar kadınlardan oluşması, ölçeklerin öz bildirim yoluyla tamamlanması ve şiddet konusunun mahrem olarak görülmesi sebebiyle oluşabilecek hatırlama ve bildirim yanlılığı bu çalışmanın sahip olduğu kısıtlılıklardır. Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan diğer çalışmalara bakıldığında ise; örneklem büyüklüğü, alınan verinin bir bölgeyle sınırlı olması, çevresel ve toplumsal faktörlerin göz ardı edilmesi, kesitsel çalışma yönteminin kullanılması gibi kısıtlılıklar görülmektedir (Machisa et al 2018, Tsirigotis ve Łuczak 2018, Weiss ve ark. 2018, Orozco-Vargas 2021). Gelecekteki araştırmalar; yaş aralığını genişleterek, eğitimsiz kişileri dahil ederek, daha geniş çaplı bir takip yöntemi kullanılarak, örneklem büyüklüğü ve çeşitliliği artırılarak, şiddet olayını etkileyebilecek diğer faktörler hesaba katılarak ve boylamsal çalışma yöntemi kullanılarak yapılabilir.

Sonuç

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, şiddete maruz kalan kadınların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği genel puanları ile ölçeğin aile uyumu alt boyutu puanları, maruz kalmayan kadınlara kıyasla daha düşüktür. Şiddet deneyimi yaşayan kadınlar, kendini suçlama, düşünceye odaklanma, yıkım ve başkalarını suçlama alt boyutlarında daha yüksek puan alırken, pozitif yeniden gözden geçirme alt boyutunda daha düşük puanlar almışlardır. Şiddet deneyimi yaşayan kadınların Yaşam Doyumu Ölçeği puanları, şiddet deneyimi yaşamayan kadınların puanlarından anlamlı düzeyde düşüktür. Ayrıca, Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanlarının, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'nin kabul alt boyutu puanları ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişkide tam aracı rol oynadığı belirlenmiştir. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'nin felakete yol açma alt boyutu ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişkide ise Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanlarının kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur. Şiddet sonrası tedavi sürecinde, şiddete maruz kalan kadınların psikolojik dayanıklılığını, bilişsel duygu düzenleme yeteneklerini ve yaşam doyum seviyelerini artırmaya yönelik hedefler belirlenmelidir.

Kaynaklar

- Abolghasemi A, Varaniyab ST (2010) Resilience and perceived stress: predictors of life satisfaction in the students of success and failure. *Procedia Soc Behav Sci*, 5:748-752.
- Akbari B, Sadeghi S, Jahedi ZS (2017) Comparing levels of domestic abuse and emotional regulation of normal women and women exposed to violence. *Razavi International Journal of Medicine*, 5:e61402.
- Al-Badayne DM (2012) Violence against women in Jordan. *J Fam Violence*, 27:369-379.
- Arabacı LB, Dikeç G, Buyukbayram A, Uzunoglu G, Ozan E (2018) Traumatic growth and psychological resilience status of female victims of violence inpatients in a district psychiatric hospital. *Arch Psychiatr Nurs*, 32:568-573.
- Babu BV, Kar SK (2009) Domestic violence against women in eastern India: a population-based study on prevalence and related issues. *BMC Public Health*, 9:129.
- Balci YG, Ayranci U (2005) Physical violence against women: evaluation of women assaulted by spouses. *J Clin Forensic Med*, 12:258-263.
- Basar F, Demirci N (2018) Domestic violence against women in Turkey. *Pak J Med Sci*, 34:660-665.
- Basile KC, Jones K, Smith SG (2021) Relationships and safety. Emotional and verbal abuse | Office on Women's Health (womenshealth.gov) (accessed Jan 25)
- Basım HN, Çetin F (2011) The reliability and validity of the Resilience Scale for Adults-Turkish version. *Turk Psikiyatri Derg*, 22:104-14.
- Bozyel P (2019) Şiddet görüp görmeme durumuna göre evli kadınların evlilik doyum ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin karşılaştırılması (Yüksek lisans tezi). Mersin, Toros Üniversitesi.
- Chen Y, Ullman SE (2010) Women's reporting of sexual and physical assaults to police in the National Violence Against Women Survey. *Violence Against Women*, 16:262-279.
- Choudhary E, Coben JH, Bossarte RM (2008) Gender and time differences in the associations between sexual violence victimization, health outcomes, and risk behaviors. *Am J Mens Health*, 2:254-259.
- Çivi S, Kutlu R, Marakoğlu K (2008) The frequency of violence against women and the factors affecting this: A study on women who applied to two primary health care centers. *Gülhane Medical Journal*, 50:110-116.
- Coker AL, McKeown RE, Sanderson M, Davis KE, Valois RF, Huebner ES (2000) Severe dating violence and quality of life among South Carolina high school students. *Am J Prev Med*, 19:220-227.

- Crawford E, Liebling-Kalifani H, Hill V (2009) Women's understanding of the effects of domestic abuse: the impact on their identity, sense of self and resilience. A grounded theory approach. *J Int Womens Stud*, 11:63-82.
- Dağlı A, Baysal N (2016) Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59):1250-1262.
- Davis RE (2002) "The strongest women": exploration of the inner resources of abused women. *Qual Health Res*, 12:1248-1263.o
- Diener E (2009) *The Science Of Well-Being: The Collected Works of Ed Diener*. Dordrecht, Springer.
- Ellsberg M, Jansen HA, Heise L, Watts CH, Garcia-Moreno C (2008) WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women study team. Intimate partner violence and women's physical and mental health in the WHO multi-country study on women's health and domestic violence: an observational study. *Lancet*, 371:1165-1172.
- Ergöçmen BA, Yüksel-Kaptanoğlu İ, Jansen HA (2013) Intimate partner violence and the relation between help-seeking behavior and the severity and frequency of physical violence among women in Turkey. *Violence Against Women*, 19:1151-1174.
- Extremera N, Salguero JM, Fernández-Berrocal P (2011) Trait meta-mood and subjective happiness: A 7-week prospective study. *J Happiness Stud*, 12:509-517.
- Fanslow J, Robinson E (2004) Violence against women in New Zealand: prevalence and health consequences. *N Z Med J*, 117:U1173.
- Fredrickson BL, Cohn MA, Coffey KA, Pek J, Finkel SM (2008) Open hearts build lives: positive emotions, induced through loving-kindness meditation, build consequential personal resources. *J Pers Soc Psychol*, 95:1045-1062.
- Friborg O, Barlaug D, Martinussen M, Rosenvinge JH, Hjemdal O (2005) Resilience in relation to personality and intelligence. *Int J Methods Psychiatr Res*, 14:29-42.
- Friborg O, Hjemdal O, Rosenvinge JH, Martinussen M (2003) A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment? *Int J Methods Psychiatr Res*, 12:65-76.
- Fugate M, Landis L, Riordan K, Naureckas S, Engel B (2005) Barriers to domestic violence help seeking: implications for intervention. *Violence Against Women*, 11:290-310.
- Garcia-Moreno C, Jansen HAFM, Ellsberg M, Heise L, Watts CH (2005) WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women. Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses. Geneva, World Health Organization.
- Garnefski N, Kraaij V, Spinhoven P (2002) *Manual for the Use of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire*. The Netherlands: DATEC, Leiderdorp.
- Gokdemir O, Tahsin E (2014) Factors that influence the life satisfaction of women living in the Northern Cyprus. *Soc Indic Res*, 115:1071-1085.
- Gökmen D (2009) Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması (Yüksek lisans tezi). İstanbul, Maltepe Üniversitesi.
- Gopal N, Nunlall R (2017) Interrogating the resilience of women affected by violence. *Agenda*, 31:63-73.
- Graber R, Pichon F, Carabine E (2015) Psychological resilience. State of knowledge and future research agendas. Working Paper 425. London, Overseas Development Institute.
- Haddadi P, Besharat MA (2010) Resilience, vulnerability and mental health. *Procedia Soc Behav Sci*, 5:639-642.
- Hui V, Constantino RE (2021) The association between life satisfaction, emotional support, and perceived health among women who experienced intimate partner violence (IPV)-2007 behavioral risk factor surveillance system. *BMC Public Health*, 21:641.
- Hussain H, Hussain S, Zahra S, Hussain T (2020) Prevalence and risk factors of domestic violence and its impacts on women's mental health in Gilgit-Baltistan, Pakistan. *Pak J Med Sci*, 36:627-631.
- Jain D (2015) Emotional intelligence and its relationship with life satisfaction. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.3693.6802>
- Jayasinghe M, Selvanathan EA, Selvanathan S (2021) Are effects of violence on life satisfaction gendered? A case study of Indigenous Australians. *J Happiness Stud*, 22:71-94.
- Kavak F, Aktürk Ü, Özdemir A, Gültekin A (2018) The relationship between domestic violence against women and suicide risk. *Arch Psychiatr Nurs*, 32:574-579.
- Kayha Y, Taskale N (2019) Difficulties in emotion regulation, separation anxiety, and impulsivity as predictors of women's intimate partner violence experiences. *Dusunen Adam*, 32:101-112.
- Koole SL (2009) The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cogn Emot*, 23:4-41.
- Kotan Z, Kotan VO, Yalvaç HD, Demir S (2020) Association of domestic violence against women with sociodemographic factors, clinical features, and dissociative symptoms in patients who receive services from psychiatric outpatient units in Turkey. *J Interpers Violence*, 35:2711-2731.
- Krantz G, Garcia-Moreno C (2005) Violence against women. *J Epidemiol Community Health*, 59:818-821.
- Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Lozano R, Zwi AB (2002) *World Report on Violence and Health*. Geneva, World Health Organization.
- Kumar A, Haque Nizamie S, Srivastava NK (2013) Violence against women and mental health. *Ment Health Prev*, 1: 4-10.

- Leite FMC, Amorim MHC, Wehrmeister FC, Gigante DP (2017) Violence against women, Espírito Santo, Brazil. *Rev Saude Publica*, 51:33.
- Liu Y, Wang Z, Li Z (2012) Affective mediators of the influence of neuroticism and resilience on life satisfaction. *Pers Individ Dif*, 52:833-838.
- Machisa MT, Christofides N, Jewkes R (2018) Social support factors associated with psychological resilience among women survivors of intimate partner violence in Gauteng, South Africa. *Glob Health Action*, 11:1491114.
- Masson VL, Benoudji C, Reyes SS, Bernard G (2019) How violence against women and girls undermines resilience to climate risks in Chad. *Disasters*, 43:245-270.
- Michaud Y (1991) Şiddet (Çeviri Ed. C Muhtaroglu). İstanbul, İletişim Yayınları.
- Navarro-Mantas L, de Lemus S, Megías JL (2021) Mental health consequences of intimate partner violence against women in El Salvador. *Violence Against Women*, 27:2927-2944.
- Naved RT, Azim S, Bhuiya A, Persson LA (2006) Physical violence by husbands: magnitude, disclosure and help-seeking behavior of women in Bangladesh. *Soc Sci Med*, 62:2917-299.
- Nerøien AI, Schei B (2008) Partner violence and health: results from the first national study on violence against women in Norway. *Scand J Public Health*, 36:161-168.
- Nguyen DV, Ostergren PO, Krantz G (2008) Intimate partner violence against women in rural Vietnam--different socio-demographic factors are associated with different forms of violence: need for new intervention guidelines? *BMC Public Health*, 8:55.
- Onat O, Otrar M (2010) Bilişsel duygu düzenleme ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31:123-143.
- Oosthuizen CMT, Wissing MP (2005) Prevalence of violence against women: distress, coping and psychological well-being. *Surviving the fire? S Afr J Psychol*, 35:637-656.
- Orozco-Vargas AE, Venebra-Muñoz A, Aguilera-Reyes U, García-López GI (2021) The mediating role of emotion regulation strategies in the relationship between family of origin violence and intimate partner violence. *Psicol Reflex Crit*, 34:23.
- Öz F, Bahadır Yılmaz E (2009) Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16:82-89.
- Palmer B, Donaldson C, Stough C (2002) Emotional intelligence and life satisfaction. *Pers Individ Dif*, 33:1091-1100.
- Pavot W, Diener E (2008) The Satisfaction with Life Scale and the Emerging Construct of Life Satisfaction. *J Posit Psychol*, 3:137-152
- Ruiz-Aranda D, Extremera N, Pineda-Galán C (2014) Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: the mediating effect of perceived stress. *J Psychiatr Ment Health Nurs*, 21:106-113.
- Sánchez MF, Lopez-Zafra E (2019) The voices that should be heard: A qualitative and content analysis to explore resilience and psychological health in victims of intimate partner violence against women (IPVAW). *Womens Stud Int Forum*, 72:80-86.
- Santos C (2013) Costs of domestic violence: a life satisfaction approach. *Fisc Stud*, 34:391-409.
- Saxena P, Dubey A, Pandey R (2009) Role of emotion regulation difficulties in predicting mental health and well-being. *SIS Journal of Projective Psychology & Mental Health*, 18:147-155.
- Segal J, Smith M, Robinson L, Shubin J (2023) Improving emotional intelligence. <https://www.helpguide.org/articles/mental-health/emotional-intelligence-eq.htm>. (accessed 25.01.2023)
- Sen S, Bolsoy N (2017) Violence against women: prevalence and risk factors in Turkish sample. *BMC Womens Health*, 17:100.
- Taşdemir Afşar S (2015) Women aspect of violence in Turkey. *Journal of Economy Culture and Society*, 715-753.
- Teker Ataş G (2015) Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik nitel ve nicel değerlendirme (Yüksek lisans tezi). Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi.
- Tsirigotis K, Łuczak J (2018) Resilience in women who experience domestic violence. *Psychiatr Q*, 89:201-211.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2015) Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- United Nations (1993) Declaration on the Elimination of Violence Against Women. Proceedings of the 85th plenary meeting. Geneva, United Nations General Assembly (UNGA).
- Vachher AS, Sharma A (2010) Domestic violence against women and their mental health status in a colony in Delhi. *Indian J Community Med*, 35:403-405.
- Walsh K, DiLillo D, Scalora MJ (2011) The cumulative impact of sexual revictimization on emotion regulation difficulties: an examination of female inmates. *Violence Against Women*, 17:1103-1118.
- Weiss NH, Darosh AG, Contractor AA, Forkus SR, Dixon-Gordon KL, Sullivan TP (2018) Heterogeneity in emotion regulation difficulties among women victims of domestic violence: A latent profile analysis. *J Affect Disord*, 239:192-200.
- Wolford-Clevenger C, Smith PN (2017) The conditional indirect effects of suicide attempt history and psychiatric symptoms on the association between intimate partner violence and suicide ideation. *Pers Individ Dif*, 106:46-51.
- Yetim Ü (1993) Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects. *Soc Indic Res*, 29: 277-289
- Zlotnick C, Johnson DM, Kohn R (2006) Intimate partner violence and long-term psychosocial functioning in a national sample of American women. *J Interpers Violence*, 21:262-275.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir..

Not: Bu makale, Avrupa Pediatri Dernekleri Akademisi 9. Kongresi, Barcelona, İspanya'da (7-11 Ekim 2022) E-poster sunumunda sunulmuştur.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.

Acknowledgement: This paper was presented at the E-poster presentation at the 9th Congress of the European Academy of Pediatric Societies, Barcelona, Spain (7-11 October 2022).